

En gra vist

ULUSLARARASI İSTANBUL BASKİRESİM ETKİNLİKLERİ

BİLDİRİ KİTABI *PROCEEDING BOOK*

INTERNATIONAL ISTANBUL PRINTMAKING ACTIVITIES

T.C. BAŞBAKANLIK
YURTDIŞI TÜRKLER
Vİ AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI

Engravist' hakkında

Doç. Dr. Lütfü KAPLANOĞLU

ENGRAVIST Organizasyon Kurul Başkanı

Mağara dönemiyle başlatılan insanlık tarihi, resim ve baskiresim sanatının başlangıcını da oluşturmaktadır. Yazının başlangıcından önce kullanılan baskiresim sanatı, dünyanın her yerinde ortak bir dil olarak kabul edilmektedir.

Püskürtme yöntemiyle şablon baskı, boyalı ellerin bir yüzeye aktarılmasıyla yüksek baskı gravür, çukurdaki boyaların bir yüzeye aktarılmasıyla ise çukur baskı gravür sanatı tarih içinde çeşitli evre ve yöntemler geçirerek günümüze kadar gelmiştir.

Güzelliği, Kültürel geçmişi ve üzerinde kurulmuş medeniyetlerle sürekli adından söz ettiren İstanbul, önce kitap sanatlarında görülen tahra basma gravürleriyle, sonradan özellikle 19. ve 20. Yüzyılda merak ve cazibe merkezi olması sebebiyle birçok sanatçıya ilham kaynağı olmuştur.

Osmanlı toprakları ve kültürüne olan merak Anadolu'nun hemen hemen her şehrinin gravür baskılarının yapılmasına sebep olurken; İstanbul'un güzelliği, ihtişamı bu detaylı betimlemelerden fazlaca nasiplenmiştir.

Gravür konusundaki geçmişe dayalı bir altyapısı olan İstanbul'un Osmanlı Devleti'nden sonra yapılan gravür eserlerinde azalma görülmektedir. Sanat fakültelerinde var olan atölye imkanlarının özel atölyelerde olma olasılığının az olması gibi birçok nedenle İstanbul'a ait yani gravürlerin çok az üretilmesi, önce Uluslararası İstanbul Gravürleri Çalıştayı ve sergisini ortaya çıkarmış, buna ilaveten aynı konu başlığı ile geçmişten günümüze İstanbul gravürleri konulu bildirili bir sempozyum fikrinin gerçekleşmesine sebep olmuştur.

"İstanbul" temalı Uluslararası Engravist Gravür Çalıştayı ve Sergisi, Türkiye, Balkanlar ve diğer akraba topluluklar arasında gerçekleştirilen ve özellikle günümüz İstanbul gravürlerinin üretilmesini sağlamak amacıyla Uluslararası 'Engravist' İstanbul Baskiresim Etkinlikleri olarak 28 Şubat-4 Mart 2016 tarihlerinde

İstanbul'da Yıldız Teknik Üniversitesi Baskiresim atölyelerinde gerçekleştirilmiştir.

Etkinlik, İngilizce engraving ve İstanbul'un ilk üç harfi bir araya getirilerek oluşturulan ENGRAVIST markasıyla yapılan baskı resim etkinliğimiz, kapsam ve eylem olarak Türkiye'de bir ilk olma özelliğini barındırmaktadır.

Birleştirici, eğitici, öğretici, güzelleştirici, diyalog kurucu, yardımlaşmaya açık ve çoğaltılabilme özelliğine sahip olan gravür sanatının İstanbul'un kendine has güzelliğinin bir araya getirilmesi şüphesiz hem eğitim bakımından, hem sanatsal, hem kültürel bakımdan birçok önemli açığı kapanmasına katkıda bulunmuştur.

Desteklenmesi halinde gelenekselleştirilmesini planladığımız bu etkinliğin zaman zaman genel, zaman zaman odaklanılmış teknikler üzerinden tekrarlanması düşünülen bu etkinliklerin bienallere, trianellere, festivallere ve uluslararası etkinliklere dönüştürülmesi hedeflerimiz arasındadır.

Organizasyon Komitesi

Engravist 2016

Sempozyum Onursal Başkanı: Rektör Prof. Dr. İsmail Yüksek

Sempozyum Başkanı: Dekan Prof. Dr. Turan Sağır

Organizasyon Kurul Başkanı: Doç.Dr. Lütfü Kaplanoğlu

Organizasyon Kurul Başkan Yardımcısı: Öğr. Gör. Mehmet İlhan

Bilim Kurulu

Prof.Dr. Melihat Tüzün Namık Kemal Üniversitesi

Doç.Dr. Nedret Yaşar Kemerburgaz Üniversitesi

Doç.Dr. Lütfü Kaplanoğlu Yıldız Teknik Üniversitesi

Doç. Musa Köksal Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Yrd.Doç.Dr. Mehmet Nuhoglu Yıldız Teknik Üniversitesi

Yrd.Doç.Dr. Mehmet Emin Kahraman Yıldız Teknik Üniversitesi

Yrd.Doç. Salih Denli Kemerburgaz Üniversitesi

Prof.Safet Spahiu Tetova Devlet Üniversitesi, Makedonya

Prof.Nafi Jashari Tetova Devlet Üniversitesi, Makedonya

Prof. Nehat Beqiri Tetova Devlet Üniversitesi, Makedonya

Doç.Dr. Kenan Zekic Uluslararası Saraybosna Üniversitesi, Bosna Hersek

Doç.Peno Penev St Cyril and St Methodius University of Veliko Tırnovo, Bulgaristan

Sempozyum Düzenleme ve Yayın Kurulu

Yrd.Doç.Dr. Mehmet Nuhoglu Yıldız Teknik Üniversitesi

Yrd.Doç.Dr. Mehmet Emin Kahraman Yıldız Teknik Üniversitesi

Yrd.Doç. İsmail Tetikçi Uludağ Üniversitesi

Yrd.Doç. Ali Kılıç Kemerburgaz Üniversitesi

Öğr.Gör. Mehmet İlhan Yıldız Teknik Üniversitesi

Öğr.Gör. Zeynep Özge Kalyoncu Plato Meslek Yüksek Okulu

Arş.Gör. Çağatay Bilsel Yıldız Teknik Üniversitesi

Arş.Gör. Nur Cemelelioğlu Altın Yıldız Teknik Üniversitesi

Arş.Gör. Nesli Gül Yıldız Teknik Üniversitesi

Arş.Gör. Tuğba Renkçi Taştan Yıldız Teknik Üniversitesi

Arş.Gör. Bahadır Uçan Yıldız Teknik Üniversitesi

Öğr.Gör. Murat Toprak Yıldız Teknik Üniversitesi

Öğr. Gör. Ahmet Ziya Sandıkçioğlu Basın Koordinatörü

Çalıştay Düzenleme Kurulu

Öğr.Gör. Emrah Günay
Öğr.Gör. Burak Satar
Arş.Gör. Tuğba Renkçi Taştan
Arş.Gör. Nur Cemelelioğlu Altın
Arş.Gör. Çağatay Bilsel
Arş.Gör. Nesli Gül

Sergi Seçici Kurul

Prof.Dr. Melihat Tüzün
Doç.Dr. Nedret Yaşar
Doç.Dr. Lütfü Kaplanoğlu
Yrd.Doç.Dr. Mehmet Emin Kahraman
Yrd.Doç. İsmail Tetikçi
Öğr.Gör. Emrah Günay
YTB Temsilcisi

Sergi Düzenleme Kurulu

Öğr.Gör. Emrah Günay
Öğr.Gör. Ahmet Dolunay
Arş.Gör. Tuğba Renkçi Taştan
Arş.Gör. Serpil Akdağlı
Arş.Gör. Çağatay Bilsel

Editör

Yrd.Doç.Dr. Mehmet Nuhoglu

Yapım

Tablet İletişim
www.tabletiletisim.com

Basım

Haziran 2016, İstanbul
Tor Ofset

ISBN

978-975-17-0000-1

© Tüm hakları saklıdır. İzinsiz kopyalanamaz.

BİLDİRİLER PROCEEDINGS

Prof. Dr. Ahmet Şinasi İŞLER , “Tarihsel Süreç İçinde Avrupa’da Basılan Kitap ve Haritalarda Ağaçbaskı, Metal Gravür ve Taşbaskı Tekniği İle Çoğaltılan Panoramik İstanbul İllüstrasyonlarından Örnekler” <i>“The Examples from Panoramic İstanbul Illustrations with Replicated Printed Books and Maps in Wood Printing, Metal Engraving and Lithography Technique in The Historical Process in Europe”</i>	08
Arş. Gör. Bahadır UÇAN , “Gravürler Üzerinden İstanbul Efsaneleri” <i>“İstanbul Legends Via Engravings”</i>	28
Bora FER , “19. Yüzyıl İstanbul Gravürlerinde Toplu Taşıma ve Gündelik Hayat” <i>“Public Transportation and Everyday Life in 19th Century İstanbul Engravings”</i>	34
Arş. Gör. Ceren ÇALIŞKAN , “Osmanlı Dönemi Seyahatname ve Gravürlerinde Julia Pardoe ve William Henry Bartlett’in İzlenimleri” <i>“Julia Pardoe and William Henry Bartlett’s Impressions on the travel book and engraving in the Ottoman Period”</i>	42
Çağatay BİLSEL , “19. Yüzyılda Türkiye’ye Gelen Yabancı Sanatçıların Gözünden İstanbul Görünümleri, Dönemin Yaşamı, Giyim Ve Kuşamını Tanıtan Gravürler İncelenmesi” <i>“The Examination of Engravings on the İstanbul views, life period, clothing and finery from eyes of foreign artists arriving to Turkey on 19th century”</i>	54
Öğr. Gör. Emrah GÜNAY , “Haydarpaşa Garı’nın Kent Belleğindeki Yeri” <i>“Haydarpaşa Train Station In The Memories Of The City”</i>	70
Öğr. Gör. Erkan ÇİÇEK, Öğr. Gör. Ahmet DOLUNAY , “İstanbul’un 19. Yüzyılında Gravürlerle Yaşam Sahneleri” <i>“The Living Scenes of İstanbul with Ingravings in the 19th Century”</i>	76
Doç. Güldane ARAZ AY , “Görünüm ve Ötesi” <i>“Behind The Images”</i>	82
Arş. Gör. Gülderen GÖRENEK BEYAZ , “Devrim Erbil’in Sanatı ve İstanbul Temalı Gravürleri” <i>“Devrim Erbil’s Art and İstanbul Themed Engraving”</i>	88
Doktora Öğrencisi Hatice KARADOĞAN , “Geçmişten Günümüze Gravür Tekniğinin Resim Sanatında Yeri ve İstanbul Gravürleri” <i>“Until Nowadays The Situation of Engraving Technic in the Paint Art and The Engraving of İstanbul”</i>	96
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Emin KAHRAMAN, Öğr. Gör. İsmail Erim GÜLAÇTI , “İstanbul Temalı Gravür Çalışmalarında Ekslibris Örnekleri” <i>“The Exlibris Examples on the İstanbul Themed Engravings Workigns”</i>	112
Yrd. Doç. Dr. Mehmet NUHOĞLU, Celal ESER , “Sanayi- Nefise Mektebi Hâkk (Gravür) Hocası Mösyö Napier’nin Servet-i Fünun Dergisindeki Gravürleri” <i>“The Fine Arts School Teacher Engravist Napier’s Gravures in The Journal of Servet-i Fünun”</i>	122
Doç. Dr. M. Sinan NİYAZİOĞLU , “Tasvir Mi? Temsil Mi? 19. Yüzyıl İstanbul Gravürlerinde İkonografik Dil” <i>“The Descirption or The Represent? The Iconographic Language İstanbul Engravings in the 19th Century”</i>	128
Doktora Öğrencisi, Öğretmen, Müberra BÜLBÜL , “18. ve 19. Yüzyıl Gravürlerinde İstanbul Hipodromu” <i>“İstanbul Hippodrome in The 18th and 19th Centuries Gravure”</i>	138
Okt. Necla TOSMUR , “Osmanlı Gravür Sanatında Harem Resimleri” <i>“The Harem Paintings on the Ottoman Engraving Art”</i>	148
Arş. Gör. Saliha Nesli GÜL , “Aliye Berger Gravürlerinde İstanbul’un İzleri” <i>“Influence of “İstanbul” at The Engravings of Aliye Berger”</i>	156
Nur CEMELELİOĞLU ALTIN , “Tarihin Görsel Sunumu: 15. ve 16. Yüzyıl İstanbul Haritaları” <i>“The Visual Presentation of History: 15th and 16th Century İstanbul Maps”</i>	164
Öğr. Gör. Özlem ERZURUMLU JORAYEV, Doç. Dr. Lütfü KAPLANOĞLU , “William Henry Bartlett’in İstanbul Gravürlerinde Giyim Kuşam” <i>“The Clothing and Finery on The William Bartlett’s İstanbul Engravings”</i>	172

BİLDİRİLER PROCEEDINGS

Doktora Programı Özlem VARGÜN , “İstanbul Haliç Gravürlerinde Kentin Anlam Haritaları” <i>“The Meaning Maps of The Urban on the Istanbul Golden Horn Engravings”</i>	184
Yrd. Doç. Salih DENLİ , “İstanbul Gravürleri Ve Oryantal (Doğulu) Göstergeler” <i>“The Istanbul Engraving And Oriental (Eastern) Signs”</i>	192
Doç. Dr. Seza SİNANLAR USLU , “Gravürlerle Bir Meydanın Öyküsü” <i>“The Story of a Square with The Engravings”</i>	198
Yrd. Doç. Sezin TÜRK KAYA, Arş. Gör. Şerife ŞEN , “Ahmet Şinasi İŞLER’in Gravürlerinde İstanbul Yorumları” <i>“The Istanbul Comments on The Ahmet Şinasi İŞLER’s Engraving Works”</i>	204
Arş. Gör. Tuğba RENKÇİ TAŞTAN , “Ressam Melchior Lorck’un İstanbul Temalı Baskiresimleri” <i>“The Painter Melchior Lorck’s Istanbul Themed Printingpictures”</i>	210
Ubeydullah BİNOL , “19. Yüzyıl İstanbul Gravürlerinde Kent Konutları” <i>“The Urban Houses in The Istanbul Engravings on The 19th Century”</i>	216
Yrd. Doç. Umut GERMEÇ , “Çağdaş İstanbul Gravürleri” <i>“The Contemporary Istanbul Engravings”</i>	222
Öğr. Gör. Volkan YAVUZ , “Pietercoecke Van Aelst Gravürlerinde İstanbul” <i>“Istanbul In The Engravings Of Pieter Coecke Van Aelst”</i>	236
Prof. Dr. Üzlifat ÖZGÜMÜŞ, Doç. Dr. Rabia ÖZAKIN, Öğr. Gör. Umut ÇELİK, Konservatör Serra KANYAK , “Gravürlerde Ayasofya” <i>“The Hagia Sophia in the Engravings”</i>	244
Öğr. Gör. Zeynep Özge KALYONCU , “Gravürlerde İstanbul’da Gündelik Yaşam; Boğaz’ın Güzellikleri Gravürleri Üzerine Bir Araştırma” <i>“The Daily Living in Istanbul Engravings; A Research on The Bosphorus’ Beauty Engravings”</i>	254

Sanayi-Nefise Mektebi Hâkk (Gravür) Hocası Mösyö Napier'nin Servet-i Fünun Dergisindeki Gravürleri The Fine Arts School Teacher Engravist Napier's Gravures in The Journal of Servet-i Funun

Yrd. Doç. Dr. Mehmet NUHOĞLU

*Yıldız Teknik Ün., Sanat ve Tasarım Fak., Sanat Böl., Bileşik Sanatlar Prg.
mehmetnuhoglu77@hotmail.com, nuhzademehmet@gmail.com*

Celal ESER

*Yıldız Teknik Ün., Sanat ve Tasarım Fak., Sanat Böl., Sanat Yönetimi Prg.
esercelall@gmail.com*

Özet

1882 yılında açılan Sanayi-i Nefise Mektebi'nin hâkk/gravür bölümüne uzun süre hoca bulunamamıştır. 1892 yılında Fransa'dan Hakkak S. Arthur Napier getirilerek bölüm faaliyete açılmıştır. (Fatma ÜREKLİ; Sanayi-i Nefise Mektebi, TDVİA, c.36, s.95) Ahmet İhsan kendi çıkardığı Servet-i Fünun Dergisi'nde Hakkak Napier'in Sanayi-i Nefise'de hazırladığı gravürleri yayınlamak istedi. Yeni yöntemlerle hazırlanan gravürler dergide yayınlanarak hem sanat bakımından bir destek olacaktı hem de derginin yayın kalitesi artmış olacaktı. Yaklaşık dört yıl Sanay-i Nefise Mektebi'nde hocalık yapan Napier pek verimli çalışmamıştır ve İstanbul'dan ayrılmıştır. Dergide de yaklaşık iki yıl boyunca gravürleri yayınlanmıştır. Napier'in dergide yayınlanan gravürlerinin çoğu Sanay-i Nefise'de üretilmiş romantizm üslubundaki resimlere aittir. Servet-i Fünun Dergisi'ne bir kaç mimari gravürü vardır. Napier'den sonra onun öğrencisi olan Onnik Efendi'nin büyük çoğunluğu mimari yapılara ait olan gravürleri yayınlanmıştır. Tüm bu yayınlarda Servet-i Fünun Dergisi gravürde çinkografi (klişe) yeni teknikleri uygulamış ve bu tekniklerin Türkiye'de yayılmasını sağlayarak baskı kalitesini artırmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hak/Gravür, Napier, Servet-i Fünun, Çinkografi

Abstract

The Fine Art School which was opened in 1882, for the engraving section for a long time there was no teacher. In 1892, Gravürist S. Arthur Napier was invited from France and the engraving section was opened. Ahmet İhsan which is Journal of Servet-i

Fünun's publisher, wanted to publish Gravürist Napier's gravürs that he prepared in the Fine Art School. Engravings that made with the new methods, will be published in the journal would be a boost in terms of both art would have increased and the quality of the magazine's publication. Napier didn't worked very efficiently nearly four years in the Fine Art School and he leaved from Istanbul. Engravist Napier's gravürs were published in journal about two years. The most Napier's gravures which published in the journal are belonging that produced and romantic style pictures in The Fine Arts School. He has a few architectural gravures in the journal. After Napier, his student Onnik Efendi's gravures was published most of gravures for architectural. In all these publications The Journal of Servet-i Funun has implemented the zincography (Stereotype) new techniques on engraving and improve print quality by providing the spread of these techniques in Turkey.

Key Words: Engraving, Napier, Servet-i Fünun, Zincography

MÖSYÖ STANİSLAS ARTHUR NAPIER KOVSKİ'NİN SERVET-İ FÜNUN DERGİSİNDEKİ GRAVÜRLERİ

Ahmet İhsan "Matbuat Hatıralarım" adlı eserinde Servet-i Fünun Dergisi'nde kaliteli bir baskı yapabilmek için Avrupa'da Fransa ve Avusturya gibi ülkelere gerek yaptığı seyahatlerde gerekse buralardaki sanat ve matbaa kuruluşlarıyla iletişime geçerek özellikle o yıllarda yeni yeni gelişen gravürde çinkografi baskısı Türkiye'ye getirmek için uğraşır. Bunun için özel kalıplardan özel kâğıtlara ve özel mürekkeplere kadar

pek çok malzemenin teminine çalışır.¹

Bütün bu uğraşlarının ardından bu işlerde uzman birinin gelip dergiye ya da dergide çalışması gerektiğini anlayınca resmi makamlara hakkâk/gravür ustası getirmek için müracaatta bulunur ve zamanın Müze-i Hümayun müdürü Osman Hamdi Bey'den yardım ve destek alarak Fransa'dan Stanislas Arthur Napier'i Türkiye'ye getirir.²

Ahmet İhsan Tokgöz, Hakkâk Napye'nin gelişini Servet-i Fünun'da (sayı 54, yıl 1308) büyük bir memnuniyetle ve hakkakın kendi yaptığı otoportresini basarak verir. Yine derginin bu sayısında ayrı bir yazısında Mösyö Napye'nin sanat geçmişi hakkında bir başka yazısı da vardır.

Saye-i Maarifetvaye-i Cenab-ı Şehriyari'de Gazetemiz için Paris'ten celbolunan Hakkak Mösyö Napye.

Fransızca:

M. Napier prof. de l'Ecole des Beaux-Arts et Dr. de notre atelier de gravüre.

İmzasında kullandığı ismiyle kısaca Napier (Napye) olarak bilinen bu hakkâk/gravür sanatçısı yaklaşık dört yıl Türkiye'de kalmış ve Sanayi-i Nefise Mektebi'nde hakkâk/gravür hocalığı yapmıştır. Servet-i Fünun Dergisi'nin Rumi 1308-1309 (Miladi 1892-1893) yılları arasında çeşitli sayılarında toplam 34 tane gravürü yayınlanmıştır. Bu gravürlerin büyük bir kısmı kendisinin Paris'ten "sanayi-i nefise"den (L'Ecole des Beaux-Arts) getirdiği kalıpların baskısıdır.

1 Alpay KABACALI; Ahmet İhsan Tokgöz Matbuat Hatıralarım, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2012, s. 71-79.

2 Age, s. 87-88.

Ahmet İhsan, çıkardığı bu dergisinde gravür baskısının Avrupa'daki gibi yeni üsullerle ve daha kaliteli basmanın peşindedir. O zamanın günlerinde İstanbul'da şimşir üzerine baskı yapılırken, birkaç girişim olmakla beraber çok yeni bir teknik olan çinko ya da bakır kalıp üzerine gravür basmak yeni bir gelişmedir ve Ahmet İhsan, Mösyö Napye'den bu açıdan da yararlanmak istemektedir. Çinko ya da bakır kalıp üzerine resim veya fotoğraf aktarıyor sonra da işlenip baskıya hazır hale getiriliyordu.

Servet-i Fünun sayı 22, yıl 1308, sayfa 259

Derginin özellikle orta sayfalarında yayınlanan Mösyö Napye'nin gravürlerinde romantik tarzda yapılmış resimler kullanılmıştır. Yukarıda da ifade edildiği gibi bunlar Fransa'dan hazır kalıplar halinde getirilmiş oldukça ayrıntılı ve iyi işlenmiş çalışmalardır. Sanatçının imzası resmin sol altında "NAPIER" şeklindedir.

Gravürlerin bazen sayfa altındaki boşluklara dönemin edebiyatçıları tarafından resimdeki anlatıma göre şiir

veya düz yazı halinde “intiba” diyebileceğimiz psikolojik durumu irdeleyen yazılar kaleme alınmıştır. Kimi gravürlerin anlatımları hakkında derginin ilerleyen sayfalarında başka başka bilgiler de verilmektedir.

Servet-i Fünun Dergisi Sayı54, kapak resmi

Hakkâk/Gravürcü Napier'nin Servet-i Fünun Dergisi'nde yayınlanan Osmanlı askerlerini resmettiği birkaç çalışması vardır. Bu gravür resimlerinin kaynağı Fotoğrafçı Abdullah Biraderler veya dönemin ressamlarının resimleridir.

Yanda görülen “Kıyafet-i Askeriye-i Osmaniye'den Bahriye Boruzen Çavuşu” adlı çalışmanın sağ altında Ressam Galip, sol altında Osmanlıca Napye yazmaktadır.

Servet-i Fünun Dergisi Sayı:66, sayfa213

Üzerinde ressam ya da hakkakının imzası olmayan bu baskının açıklama yazısında Abdullah Biraderlerden alınan fotoğrafın nevicad kâğıda aktarıldığı, oradan çinkoya nakledilerek “şimografi yani bilkimya hakk” usulüyle meydana getirildiği belirtilmektedir. Yine açıklama yazısında şimşire hâkketmekten maada usullerin son beş on senenin icadı olduğu, fotoğraf ve kimya ile hakkedilen resimleri hakkak elinden çıkmış zehabında bulunan bazı kâriilerimiz fikrini tashih ve onların malumatını tevsiden ibaret³ bulunduğu belirtilmektedir ki bu durum dönemin gravür baskısı için önemli bir gelişmedir.

Servet-i Fünun Dergisi Sayı 73, 23 Temmuz 1308, sayfa: Kapak Sayfası

Açıklama yazısında Hakkâk Napye tarafından yapıldığı belirtilen bu resim bölgede bulunan yöneticiler tarafından dergiye gönderilmiştir.

³ Ahmet İhsan TOKGÖZ; Servet-i Fünun Dergisi, 4 Haziran 1308/16.6.1892 c.3, S.66, s.,220

Servet-i Fünun Dergisi, Sayı 101, 4 Şubat 1308, sayfa 360

Açıklama yazısında bir seyahat esnasında alınan bu fotoğrafın sağ altında Osmanlıca "Napye" imzası yer almaktadır. Hakkâk Napye'nin bu dergide yer alan ender fotoğraftan gravür işine bir örnek teşkil etmektedir.

Ancak Ahmet İhsan TOKGÖZ hatıralarında, Mösyö Napye'den istediği gibi istifade edemez. Mösyö Napye'nin okuma-yazmasının olmadığını, yazılarını eşinin yazdığını belirtir. Bundan da ötesi Hakkâk Napye'nin kapitülasyonların ayrıcalıklarından yararlanarak verimli çalışmadığını, tembellik yaptığını, daha sonra siyasete bulaşmaya başlayınca padişah buyruğunca İstanbul'a hâkk/gravür sanatını öğretmeye gelen bu adamı "başından def ettiğini" belirtmektedir.⁴

SONUÇ:

Mösyö Napier, hem Sanayi-i Nefise Mektebine hem de Servet-i Fünun Dergisi'ne büyük önem verilerek ve büyük umutlarla Türkiye'ye davet edilmiştir. Ancak kendisinden istenilen verim alınamamıştır. Bütün bunlara rağmen yeni gravür tekniklerinin Türkiye'de yerleşmesine ve basın hayatında yer edinmesinde sınırlı da olsa belli bir katkısı olmuştur. Kendisi'nin Sanayi-i Nefise Mektebi'nde yetiştirdiği Onnik Efendi hakkâklık mesleğini sürdürmüş ve çoğu mimari yapıya ait olmak üzere Onnik Efendi'nin gravürleri Servet-i Fünun Dergisi'nde yayınlanmıştır.

Servet-i Fünun gravür tekniği ile baskı uygulamada ve bu alanda yeni gelişmeleri takip ederek Türkiye'ye getirmede bir öncü rolü oynamış görünüyor. Yayınladığı gravürler sadece burada belirtilenlerle sınırlı olmayıp daha geniş bir yelpazede baskısı vardır. Şimşire hâkktan, ototipiye, çinkografiye kadar kendi döneminin en yeni gravür tekniklerini kullanmıştır.

KAYNAKÇA:

KABACALI, Alpay; Ahmet İhsan Tokgöz Matbuat Hatıralarım, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2012

TOKGÖZ, Ahmet İhsan; Servet-i Fünun Dergisi, 4 Haziran 1308/16.6.1892 c.3, S.66

ÜREKLİ, Fatma; Sanayi-i Nefise Mektebi, TDVİA, c.36, s.95

Servet-i Fünun Dergisi; Sayı: 22, 54, 66, 73, 101

First
Star
Visit